

SMTTE-modellen: et verktøy for pedagogisk refleksjon

I satsingen «Inkluderende læringsmiljø» benyttes SMTTE-modellen som et verktøy til refleksjon i grupper. Formålet er at personalet gjennom bruk av verktøyet skal komme fram til hva som er hensiktsmessig å gjøre i barnehage og skole og på læringsarenaer. Arbeidsformen bestemmes i størst mulig grad av deltakerne selv. Dette for å øke sannsynligheten for at gruppen oppnår de resultater de ønsker.

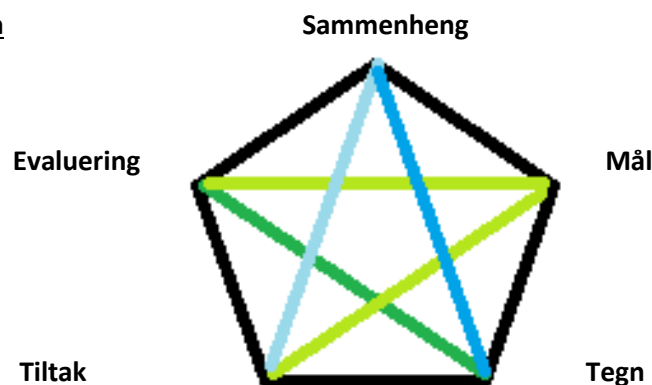
Gjennom bruk av SMTTE-modellen skal personalet utvikle kompetanse til å forstå hvordan de kan bidra til at alle barn og unge opplever å tilhøre et inkluderende læringsmiljø.

SMTTE-modellen er utarbeidet av Hallvard Håstein i samarbeid med veiledere ved Pedagogisk senter i Kristiansand, hvor han var leder i perioden 1979-1994. Modellen er vidt utbredt i Danmark blant annet ved barnehager, skoler og PPT i arbeid med inklusjon, samt i lærerutdanningen.

- «Inklusion. Dilemmaer i organisasjon, profession og praksis.» Helene Ratner (2012)
- «SMTTE: En struktur for pedagogisk oppmerksomhet.» Hallvard Håstein (2017)

Hallvard Håstein har tilpasset denne guiden til satsingen «Inkluderende læringsmiljø» våren 2015. Guiden er i juni 2018 justert i samarbeid Hallvard Håstein og kommunene ut fra deres erfaringer med bruk av modellen.

Om SMTTE –modellen

SMTTE-modellen er bygd opp av fem elementer som utgjør hovedstrukturen i modellen:

Sammenhengen- vi skal arbeide innenfor

Mål - vi vil nå

Tegn - viser at vi nærmer oss målet

Tiltak - vi må gjøre for å nå målet, utprøving

Evaluering - av hva som er oppnådd så langt, grunnlag for revidering

SMTTE- modellen er anvendelig til flere formål som for eksempel refleksjon, planlegging og styring av utviklingsarbeid, veiledning, utforskning og endring av praksis. Den er enkel og fleksibel og gir rom for å utnytte den kunnskapen som ligger i personalets erfaringer. Egenskapene ved modellen blir tydeligere etter hvert som deltakerne får trening i å bruke verktøyet.

Når en skal bruke SMTTE som refleksjonsverktøy, starter en med sammenhengen for å ta stilling til hva en skal arbeide med. Av og til vil det en skal ta tak i, være helt selvfølgelig. Andre ganger er det motsatt. Drøftingene om hva en skal velge å gå videre med, kan være verdifulle i seg selv. Disse er en del av refleksjonsarbeidet om identifisering og analysering av sentrale forhold i utfordringsbildet, innhenting av informasjon og grunnlag for beskrivelse av problemformulering.

Utgangspunkt for bruk av modellen kan være noe som har skjedd, eller noe en vil skal skje. Det som har skjedd kan være et problem, eller noe bra en ønsker skal gjenta seg eller som en vil ha mer av. Dersom utgangspunktet gjelder noe som ikke har skjedd, kan det dreie seg om muligheter som oppstår, ideer og ønsker, forpliktelser, aktuelle forskningsresultater eller verdier en vil virkeliggjøre.

Det er vanlig at innholdet en går i gang med å undersøke og planlegge vil endre seg noe i løpet av refleksjonsprosessen, og i gjennomføringen av det etterfølgende forbedringsarbeidet. Dette er en helt naturlig del av det å være orientert om å fornye praksis.

Bruk av SMTTE-modellen i satsingen «Inkluderende læringsmiljø»

Modellen er et refleksjonsverktøy til bruk i barnehage, skole og PP-tjenesten.

Ramme for arbeidet i refleksjonsgruppene:

- Grupper med 6-7 personer. Gruppene er faste over tid
- Tidsbruk 30-45 min
- Oppstart av modellen: første gang arbeider man seg fram trinn for trinn. Erfaring viser at når deltakerne har blitt vant med modellen som verktøy er det naturlig å bevege seg fram og tilbake mellom elementene.

Ledelsen utgjør en viktig faktor i vilkårene for at refleksjonsarbeidet kan bli vellykket. Hvis ikke ledelsen har tro på det som er satt i gang, så er det knapt mulig å få mye til for dem som skal starte med noe nytt.

En guide for arbeid i refleksjonsgrupper bygd på SMTTE-modellen

1.Sammenhengen

Her gis en beskrivelse av utfordringen eller sider av nåværende praksis som trenger fornyelse. Denne fasen bruker en god tid på. Det må jobbes grundig med sammenhengen før en går videre. Formålet er å identifisere, analysere og drøfte sentrale forhold i utfordringsbildet. Hensikten er å få fram og tenke gjennom det en vet om situasjonen en befinner seg i. Få fram kunnskap om aktuelle utfordringer, og deler av den praksisen en vil gjøre noe med. En skal drøfte og analysere kunnskaper, erfaringer og oppfatninger som kommer fram.

Hjelpespørsmål for å beskrive sammenhengen/utfordringsbildet:

- Hva er det vi må gjøre noe med?
- Hvorfor vil vi gjøre noe med akkurat dette?
- Identifiser sentrale forhold i utfordringsbildet, for eksempel i læringsmiljøet/miljøet rundt barnet, se eksempel i vedlegg 2.
- Hva vet vi om saken?
- Hva må vi å vite mer om?
- Hva er det viktigste vi nå vet om det arbeidet vi står overfor?
- Analyse av sentrale forhold i utfordringsbildet, for eksempel læringsmiljøet rundt barnet.
- Oppsummering og utforming av problemformulering
- Hvem kan bli berørt av det vi nå skal sette i gang?
- Hvilke av de mulighetene vi har, er det vi ofte eller sjelden utnytter?

2.Mål

Under mål gis en beskrivelse av et fremtidsbilde som tydeliggjør hva vi ønsker å få til.

Målformuleringen skal uttrykkes i en enkel setning som:

- Beskriver situasjonen hva vi ønsker å få til, et fremtidsbilde
- Er kort og klar, gjør det lett å sjekke om målet er nådd
- Appellerer til dem som skal arbeide for å nå målet
- Beskriv målene i nåtid

Hjelpespørsmål i utforming av mål:

- Hva er det vi konkret ønsker å oppnå? Hvor skal vi?
- For hvem er det vi vil oppnå dette?
- Hva er de få viktige stikkordene som bør inngå i den setningen som skal beskrive vårt mål?

3.Tegn

Tegn er synlige og hørbare sanseinntrykk som forteller oss at vi er på vei mot målet. Å utarbeide tegn som passer til målet, setter krav både til pedagogisk refleksjon, nytenking og evne til å leve seg inn i fremtidsbildet i målformuleringen. Når det er avklart hvilke tegn vi vil se og høre framover, har vi en konkret oppfatning av hva som er målet og ønsket fremtidsbilde.

Hjelpespørsmål til samtale om hvilke tegn vi skal se etter:

- Hvilke tegn ser vi allerede, som vi kan forsterke?
- Hva er det vi forventer å se og høre når vi får det til?
- Hva er kortsiktige tegn, hvilke tegn er det oppmuntrende for oss å oppdage tidlig?
- Hva er langsiktige tegn?
- Har vi fått med tegn som beskriver det vi vil se, høre og oppleve?
- Hvis vi er på besøk, hvordan merker vi hva personalet har som mål?

4.Tiltak

Tiltak er det vi skal gjøre for å nå målet. Beskriv tiltakene med ansvar og tidspunkt for iverksetting.

Hjelpespørsmål for å finne gode tiltak:

- Hva er det vi nå gjør og som vi bør fortsette med?
- Hva er det viktigste vi må gjøre i tillegg, eller gjøre på en annen måte?
- Hvilke ressurser har vi tilgjengelig?
- Hvordan skal vi informere involverte og andre om det som skjer?

5.Evaluering.

Evaluering innebærer at vi vurderer om tiltakene bidrar til å nå målet. Samtidig er det klokt å ha et blikk på om det siden sist, har skjedd andre ting vi skal ta hensyn til. Evalueringen gjennomføres både underveis og mot slutten av tiltaksperioden.

Hjelpespørsmål i evalueringen:

- Når og hvordan får vi fram informasjon om hva vi oppnår?
- Hvor godt svarer de foreløpige resultatene til verdigrunnlaget vårt?
- Hvordan ligger vi an nå?
- Hvilke tegn på måloppnåelse ser, hører og opplever vi?
- Hvilke tegn og tiltak må vi eventuelt endre på?
- Hva er endret utfra det vi så i utgangspunktet; det som var grunnlag for arbeidet?

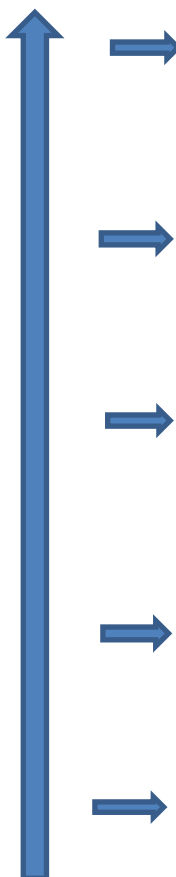
I evalueringen ser vi tilbake på sammenhengen, som grunnlag for ny beskrivelse av praksis.

Vedlegg:

1. Støtteark SMTTE – modellen
2. Eksempel på utarbeidelse av utfordringsbildet under sammenhengen

Vedlegg:

1. Støtteark SMTTE-modellen

	Elementer i SMTTE- modellen	Notater
	Sammenhengen – vi skal arbeide innenfor	
	Mål - vi vil nå	
	Tegn - viser at vi nærmer oss målet	
	Tiltak - vi må gjøre for å nå målet, utprøving	
	Evaluerings – av hva som er oppnådd så langt, grunnlag for evaluering	